Súd:	Krajský súd Trnava
Spisová značka:	10Co/94/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	2113233991
Dátum vydania rozhodnutia:	28. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Gabriela Brišková
ECLI:	ECLI:SK:KSTT:2023:2113233991.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatici Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobkýň: 1/ A. B. C., nar. XX. XXXXXXXX XXXX, trvalý pobyt: D. XXX, E., 2/ A. B. C., nar. XX. XXXX XXXX, trvalý pobyt: D. XXX, E., obidve žalobkyne zastúpené advokátkou: JUDr. PhDr. Jaroslava Balážiová, Paulínska 17, Trnava, proti žalovanému: D. F., nar. XX. XXXX XXXX, trvalý pobyt B. G. XXX/XX, H. D. H., zastúpeného advokátkou: Mgr. Ivica Šišoláková, Minárčiných 888/30, Brezová pod Bradlom, o náhradu škody a o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 9. februára 2022 č. k. 8C/607/2013-348 takto

r o z h o d o l :

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy 8.000,- eur (výrok I.), v časti o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy 8.000,- eur (výrok III.), v časti o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania žalobkyne 1/ voči žalovanému (výrok VII.) a v časti o náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania žalobkyne 2/ voči žalovanému (výrok VIII.) p o t v r d z u j e.

II. Žalobkyne 1/, 2/ majú voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000,- eur; výrokom II. v zostávajúcej časti žalobu žalobkyne 1/ o náhradu nemajetkovej ujmy zamietol; výrokom III. uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy 8.000,- eur; výrokom IV. zamietol žalobu žalobkyne v zostávajúcej časti o náhradu nemajetkovej ujmy; výrokom V. uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu majetkovej škody vo výške 786,20 eur; výrokom VI. žalobu o náhradu majetkovej škody vo zvyšku zamietol; výrokom VII. rozhodol, že žalobkyňa 1/ má voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 100%; výrokom VIII. rozhodol, že žalobkyňa 2/ má voči žalovanému má nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 100% a výrokom IX. rozhodol, že žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v časti o zaplatenie náhrady majetkovej škody v rozsahu 75,80%. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 11 ods. 1, § 13 ods. 1, 2, 3 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil, že poškodený zomrelý manžel žalobkyne 1/ a otec žalobkyne 2/ tvorili so žalobkyniami tzv. kmeňovú rodinu, do práv ktorých zasiahol žalovaný protiprávnym konaním, čím spôsobil smrť poškodeného, za čo bol právoplatne odsúdený rozsudkom v trestnom konaní (nesprávna technika jazdy bola príčinou dopravnej nehody). Smrťou poškodeného došlo k pretrhnutiu rodinných a súkromných vzťahov žalobkýň a poškodeného, teda k negatívnemu zásahu do práva žalobkýň na ochranu súkromia

a rodinného života (zásah do práva na ochranu osobnosti). Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie zohľadňoval primárne zákonné kritériá, ktorými súd závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo, a s poukazom na súdnu prax aj ustálené kritéria na strane poškodených a škodcu (porov. nález Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14, rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/894/2018, Rc85/2019, ktorým bolo doplnené aj základné kvantifikačné kritérium výšky náhrady nemajetkovej ujmy, a to 20-násobok priemernej hrubej mesačnej nominálnej mzdy za rok predchádzajúcej smrti poškodeného, ako základnej čiastky náhrady). Okolnosťami na strane poškodeného sú najmä intenzita vzťahu žalobcov so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, existenčná závislosť pozostalého na zomrelej osobe, prípadne poskytnutie inej satisfakcie. Okolnosťami na strane zodpovedného subjektu sú postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie), vplyv udalosti do duševnej sféry pôvodcu zásahu, jeho majetkové pomery a miera zavinenia, prípadne spoluzavinenie usmrtenej osoby.

2. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že žalobkyňa 1/ a poškodený žili v manželskom vzťahu po dobu viac ako 35 rokov, vychovali dve deti, postavili si rodinný dom a okrem súkromného života zdieľali aj spoločný pracovný život, keďže sa obaja podieľali na riadení a činnosti roľníckeho družstva. Napriek nezhodám a problémom žiaden z manželských partnerov neuvažoval o ukončení manželského spolužitia. Náhla smrť poškodeného bola objektívne spôsobilá vyvolať u žalobkyni 1/ citovú ujmu zo straty manžela, ktorú bolo nutné kompenzovať peňažnou satisfakciou. Súdom bolo prihliadané aj na skutočnosť, že poškodený mal dlhšiu dobu mimomanželskú známosť a hoci bol vnútorne presvedčený, že uvedený vzťah chce ukončiť, napriek opakovaným rozchodom opätovne vzťah nadväzoval. V partnerskom zväzku tak došlo k určitému stupňu odcudzenia a ochladenia vzájomných vzťahov, hoci obaja manželia sa naďalej vnímali ako partneri, ktorých zväzoval dlhoročný manželský zväzok, deti, majetok a spoločné pracovné aktivity. Absenciu vzájomnej intímnej blízkosti si poškodený zrejme kompenzoval v inom partnerskom vzťahu, aj keď s ním vnútorne nebol stotožnený. Súd preto zohľadnil oslabenie citovej a emocionálnej väzby v manželskom zväzku, v dôsledku čoho kompenzácia náhrady nemohla byť rovnaká ako v prípade harmonického manželstva. Miera primeraného zadosťučinenia pre žalobkyňu 1/ bola preto moderovaná. Po smrti manžela žalobkyňa 1/ bola nútená prevziať pracovné povinnosti manžela, ako aj obstarávanie vecí do domácnosti, smrť manžela vnímala ako stratu životnej opory.

3. Žalobkyňa 2/ ako dcéra poškodeného prežila prevažnú časť svojho života v spoločnej domácnosti s rodičmi a v čase smrti otca mala 35 rokov. Nežila v partnerskom zväzku. Mala jednu dcéru, pre ktorú bol poškodený mužským vzorom. Žalobkyňa 2/ s poškodeným spolupracovala, podieľala sa na riadení niektorých organizačných zložiek družstva (krátko pred smrťou poškodeného začala pracovať na novom pôsobisku v školstve a plánovala sa osamostatniť aj v oblasti bývania). Žalobkyňa 2/ vnímala svojho otca, napriek niektorým jeho negatívnym vlastnostiam, veľmi pozitívne, neboli preukázané skutočnosti, oslabujúce mieru vzájomných citových a rodinných väzieb. Smrť poškodeného zasiahla do jej osobných a profesijných plánov, ktoré bola nútená zmeniť. Súd sa zaoberal vzťahom dospelého dieťaťa a rodiča, kedy ťažisko súkromného a rodinného života sa presúva do jeho novej rodiny. Neznamená to však, že by dospelé deti prestali mať vzťah k svojim rodičom. V konaní bolo preukázané, že v čase smrti poškodeného žalobkyňa 2/ sa postupne osamostatňovala a odpútavala od rodičov, v oblasti pracovnej i bytovej, napriek tomu si naďalej uvedomovala dôležitosť ich prítomnosti vo svojom živote. Žalobkyňa 2/ prežívala bolesť a citovú traumu zo straty otca.

4. K obrane žalovaného súd prvej inštancie uviedol, že majetkové pomery zodpovedného subjektu je potrebné vnímať len ako výnimočný nástroj, na zmiernenie prílišnej tvrdosti, resp. zjavnej neprimeranosti náhrady. Nemôže ale ísť o priamu úmeru medzi rozsahom majetku škodcu a výškou náhrady (právo na súkromia a rodinný život je vyššou hodnotou, než právo na ochranu majetku škodcu). Tvrdenia právnej zástupkyne žalovaného v záverečnej reči, kvalifikoval súd za nepreukázané a neuvedené včas. Vychádzal preto zo všeobecných poznatkov o celkovej hospodárskej a ekonomickej situácii v regióne, v ktorom žalovaný žije a poznatkoch, ktoré nadobudol súd v priebehu konania. V ekonomických možnostiach žalovaného je uspokojiť priznané nároky žalobkýň (žalovaný netvrdil žiadne prekážky, znevýhodňujúce ho na trhu práce, t.j. zdravotné, sociálne či regionálne). Neboli preukázané okolnosti mimoriadneho charakteru, ktoré by odôvodňovali zníženie výšky náhrady z titulu nepriaznivých majetkových pomerov žalovaného. Žalovaný mal vedomosť o uplatnených nárokoch žalobkýň, s prihliadnutím na dĺžku konania (9 rokov), bolo jeho povinnosťou vytvárať si prípadné rezervy. Žalovaný nepoprel, že sa neospravedlnil žalobkyniam, nesnažil sa tragickú udalosť so žalobkyniami

urovnať. Žiaľ a smútok žalobkýň nezmiernil ani elementárny prejav úprimnej ľútosti. Skutočnosť, že žalovaný bol v trestnom konaní uznaný vinným a podmienečne odsúdeným, nebola spôsobilá ovplyvniť výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (odsúdenie neplní žiadnu z funkcií civilnoprávnej sankcie za neoprávnený zásah do ochrany osobnosti). V súvislosti s otázkou zavinenia súd prvej inštancie konštatoval, že v danom prípade išlo o nedbanlivostný skutok, kedy žalovaný porušil dôležitú povinnosť a vykonal dopravný manéver v obci, pričom prehliadol prítomnosť poškodeného idúceho po krajnici cesty. Žalovaný nezohľadnil, že ako silnejší účastník dopravnej prevádzky musí dbať na ochranu chodcov ako slabších účastníkov premávky, osobitne, ak vedie vozidlo v obci, kde sa prítomnosť chodcov predpokladá a tomu prispôsobiť rýchlosť vozidla, techniku jazdy a vedeniu vozidla venovať zvýšenú pozornosť. Samotná okolnosť zavinenia v tomto prípade vplyv na zvýšenie sumy odškodnenia nemala (zvýšenie priznanej sumy za citovú ujmu, v závislosti od zavinenia škodcu), a javí sa obhájiteľnou tam, kde konkrétna forma zavinenia sťažuje prežívanie bolesti zo strany blízkeho, prípadne ešte viac prehlbuje útrapy sekundárnych obetí.

5. Súd prvej inštancie pristúpil k priznaniu nárokov zohľadňujúc i priemerné majetkové a príjmové pomery v Slovenskej republike. Konštatoval, že v danom prípade priznaná náhrada nepredstavuje prostriedok bezdôvodného obohatenia žalobkýň, naopak svojou primeranosťou je spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie. Podporne súd prihliadal aj na kvantifikáciu iných foriem odškodnenia (zák. č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, odškodné prestavuje 50-násobok minimálnej mzdy, ak trestným činom bola spôsobená smrť, v roku 2011 bola poskytovaná suma odškodnenia 15.850,- eur). Postupujúc tiež v intenciách nálezu Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS2844/14, ako aj právneho názoru odvolacieho súdu, s poukazom na princíp proporcionality, porovnal sumy priznanej náhrady nemajetkovej ujmy s náhradou prisúdenou v iných prípadoch. Uzavrel, že v obdobných prípadoch bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v rozpätí od 10.000,- eur do 12.500,- eur ako dolná hranica, až po 20.000,- eur až 23.000,- eur ako horná hranica, t.j. priemerná výška náhrady pre pozostalého manžela (manželku) predstavovala 18.000,- eur až 20.000,- eur (považujúc túto hodnotu za východiskovú). Vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy pre plnoleté dieťa, v obdobných prípadoch súdy priznávali náhradu v intervale od 6.000,- eur do 7.500,- eur ako dolná hranica, do 13.000,- eur ako horná hranica. Priemernú výšku náhrady pre plnoleté dieťa súd prvej inštancie preto ustálil na úrovni 10.000,- eur až 11.000,- eur, považujúc túto za východiskovú hodnotu. Zohľadňujúc vyššie uvedené kritériá vo vzťahu žalobkyne 1/ k poškodenému, citové strádanie, stratu opory, nižší stupeň citovej blízkosti k poškodenému, nedbanlivostné zavinenie žalovaného a jeho príjmové možnosti, náhradu nemajetkovej ujmy ustálil vo výške 10.000,- eur (zohľadňujúc ochladenie vzájomných vzťahov žalobkyne 1/ s poškodeným, avšak nie do tej miery, aby bolo manželstvo považované za formálny zväzok a spoločná domácnosť za trvale zrušenú). V prípade žalobkyne 2/ súd vychádzal zo sumy 10.000,- eur, zohľadňujúc osobitosti vzťahu dospelého dieťaťa a rodiča v danom prípade. V prevyšujúcej časti bola preto žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy žalobkýň 1/, 2/ zamietnutá.

6. Súd prvej inštancie zohľadnil aj samotný podiel poškodeného na vzniku škody v zmysle ustanovenia § 441 O. z. (spoluzavinenie poškodeného), s označením judikatúry a rozhodnutí vyšších súdov. V trestnom konaní súd za príčinu dopravenej nehody považoval porušenie povinnosti žalovaného, ktorý v rozpore s ustanovením zákona o cestnej premávke prekročil najvyššiu povolenú rýchlosť v obci, vykonal úkon predchádzania iného vozidla napriek tomu, že na vzdialenosť nevyhnutne potrebnú na obídenie vozidla nemal potrebný rozhľad a nevenoval riadnu pozornosť vedeniu vozidla vzhľadom na ranný čas, šero a predvídateľnú prítomnosť chodcov v obci. V tomto kontexte bolo potrebné zohľadniť, že vozidlo je možno považovať za zbraň a preto vodič motorového vozidla je povinný venovať zvýšenú pozornosť práve na chodcov v obci, predvídať ich prítomnosť, venovať riadeniu a vedeniu vozidla plnú pozornosť a predchádzať vzniku kolízii, dodržiavať povolenú rýchlosť, osobitne v obci sa zdržať úkonov, pri ktorých nemá dostatočný rozhľad. Na druhej strane poškodený sa pohyboval po okraji cestnej komunikácie v čiernom oblečení, bez výrazných reflexných prvkov, čím znížil svoju viditeľnosť pre ostatných účastníkov cestnej premávky, a porušil § 52 ods. 3 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, podľa ktorého za zníženej viditeľnosti musí mať na sebe chodec idúci po krajnici alebo po okraji vozovky viditeľne umiestnené reflexné prvky alebo oblečený reflexný bezpečnostný odev. Znalec v trestnom konaní dospel k záveru, že ak by chodec mal oblečený viditeľný reflexný prvok, vodič by ho spozoroval skôr, intenzívnym brzdením by mohol zrážke zabrániť. Bolo poukázané však aj na závery súdu v trestnom konaní, podľa ktorých viacerí svedkovia obraz reflexných prvkov na odeve poškodeného zaregistrovali, v čase nehody nebola už úplná tma, na poliach bol snehový poprašok a preto pri pohybe osoby v čiernom odeve vznikal kontrast medzi poškodeným a okolím,

ktorý nebol nulový. Rozpoznanie prekážky vodičom nie je dané iba intenzitou osvetlenia jeho vozidla, ale aj schopnosťou prekážky odrážať svetlo a kontrast prekážky voči okoliu. Žalovaný predovšetkým prekročil povolenú rýchlosť v obci o takmer 20 km/h a vzhľadom na rozsah porušenia a ich závažnosť, bola miera zavinenia žalovaného na vzniku dopravnej nehody významne vyššia, v porovnaní s mierou zavinenia poškodeného. Žalovaný osobitne dodržaním predpísanej rýchlosti v obci, mohol predísť dopravnej nehode. Pri posudzovaní miery spoluzavinenia súd prvej inštancie porovnal okolností aj v iných prípadoch (Krajský súd v Nitre v rozhodnutí sp. zn. 25Co/170/2019 určil mieru spoluzavinenia cyklistu v rozsahu 30% z dôvodu, že jazdil v podnapitom stave a spadol, Krajský súd v Žiline v rozhodnutí sp. zn. 11Co/150/2019 potvrdil prvoinštančný rozsudok, ktorým bola určená miera zavinenia poškodenej v rozsahu 50% z dôvodu nepripútania sa bezpečnostným pásom, Krajský súd v Trnave v rozhodnutí sp. zn. 24Co/368/2015 potvrdil prvoinštančný rozsudok, v ktorom miera zavinenia poškodenej cyklistiky bola v rozsahu 20%, keďže nedodržala bezpečný odstup pri predchádzaní stojacieho vozidla a Krajský súd v Nitre v rozhodnutí sp. zn. 9Co/273/2018 zmenil prvoinštančný rozsudok s určením miery zavinenia v rozsahu 40%, keď technickou príčinou dopravnej nehody bola aj nesprávna technika chôdze poškodenej chodkyne, ktorá prechádzala cez cestu, kedy za daných okolností nemohla cez cestu bezpečne prejsť, čím vyvolala kolíznu situáciu, pričom bola pod vplyvom alkoholu). Súd prvej inštancie vyhodnotil mieru zavinenia poškodeného na vzniku dopravnej nehody v rozsahu 20%, v dôsledku čoho bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy každej zo žalobkýň vo výške 8.000,- eur.

7. Nestotožnil sa s tvrdením žalovaného o rovnakej miere zavinenia škodcu a poškodeného, keďže poškodený bol chodec, teda slabší a zraniteľnejší účastník cestnej premávky, nehode nevedel zabrániť a porušil jednu zákonnú povinnosť (prevenčnú povinnosť chrániť seba), v porovnaní so žalovaným, ktorý bol silnejší účastník premávky, porušil viaceré zákonné povinnosti a nehode mohol predísť. Podľa § 449 ods. 2 O. z. v spojení s § 2 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov súd prvej inštancie priznal žalobkyni 1/ aj náhradu primeraných nákladov spojených s pohrebom na smútočné pohostenie vo výške 240,- eur (80% zo sumy 300,- eur, zohľadňujúc spoluzavinenie poškodeného v rozsahu 20%), ako aj náhradu nákladov účtovaných pohrebnou službou vo výške 546,20 eur (80% zo sumy 682,74 eur, s prihliadnutím na spoluzavinenie poškodeného v rozsahu 20%) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobkyňa 1/ si uplatnila aj nárok na zhotovenie náhrobného pomníka v celkovej výške 4.000,- eur, ktorých vynaloženie nebolo preukázané a preto uvedený čiastkový nárok bol zamietnutý. Celková výška náhrady majetkovej škody priznaná žalobkyni 1/ tak predstavovala 786,20 eur.

8. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, 2 CSP (Civilný sporový poriadok zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), ako aj § 396 ods. 3 CSP. Súd prvej inštancie zohľadnil, že išlo o konanie o viacerých čiastkových nárokoch, v dôsledku čoho bolo potrebné postupovať pri každom uplatnenom nároku samostatne (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo/11/2011). Znamená to, že úspech a neúspech strán konania je potrebné posudzovať osobitne a pohľadávky na trovách konania nemožno vzájomne kompenzovať. Úspešného žalobcu v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti a preto bolo nutné zohľadniť čo je vo veci základné a čo je sprevádzajúce (porov. Nález Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS170/99). Za základné sa považuje to, že bolo zasiahnuté do práv žalobcov, pričom výška nemajetkovej ujmy je druhotná a nadväzujúca. Ak výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo znaleckého posudku, nejde potom o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku (nemožno ho zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu či znaleckej činnosti). Žalobkyne 1/, 2/ boli úspešné v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, čo do základu a výška nároku závisela od úvahy súdu, preto podľa § 255 ods. 1 CSP súd prvej inštancie priznal obidvom žalobkyniam nárok na plnú náhradu trov prvoinštančného ako i odvolacieho konania o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému. Ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci. Súdne konanie predstavuje jeden celok od podania žaloby až po meritórne rozhodnutie súdu a týka sa to aj konania o náhrade trov. Úspech v konaní sa aj pre účely rozhodnutia o náhrade trov konania posudzuje v závislosti od konečného rozhodnutia vo veci samej, a teda pri posúdení nároku na náhradu trov konania je potrebné vychádzať z toho, ktorá strana bola v konečnom dôsledku v konaní úspešná. V konaní o náhradu majetkovej škody súd prvej inštancie rozhodol podľa pomeru úspechu a neúspechu sporových strán, úspech žalobkyne 1/ predstavoval 12,10% (priznaná náhrada majetkovej škody 786,20 eur z uplatňovanej sumy 6.500,- eur) a žalovaný

bol úspešný v rozsahu 87,90%, pomer úspechu a neúspechu (§ 255 ods. 2 CSP) mal za následok vznik nároku žalovaného na náhradu trov konania o náhradu majetkovej škody v rozsahu 75,80%. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia samostatným uznesením.

9. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalovaný v rozsahu výrokov I., III. a súvisiacich výrokov VII. a VIII., navrhujúc jeho zrušenie v napadnutej časti a zamietnutie žaloby v celom rozsahu vo vzťahu k žalobkyni 1/ a vo vzťahu k žalobkyni 2/ žalovaný navrhol zmenu, primeraným znížením priznanej náhrady, vzhľadom na vyššiu mieru zavinenia poškodeného a ostatné určujúce kritériá. Odvolanie odôvodnil tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie podľa názoru žalovaného dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo procesného útoku, ktoré neboli uplatnené (§ 365 ods. 1 písm. d), f) a g) CSP). Žalovaný namietal priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ako aj posúdenie miery spoluzavinenia poškodeného a nedostatočné vysporiadanie sa s jeho argumentáciou. Súd prvej inštancie opomenul zohľadniť všetky kritériá, hoci v odseku 36 rozsudku na nich sám poukazuje, napr. vek a zdravotný stav dotknutých osôb. Nie je pravdivým zistenie súdu v odseku 40.1 a 40.3 odôvodnenia, že žalovaný na obranu neuviedol skutkové tvrdenia ohľadne kritérií, ktoré súdna prax v prípade žalovaných zohľadňuje. Uviedol ich pri podanom odvolaní voči prvému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, na ktorých zotrval, pričom žalobkyne 1/, 2/ uvedené tvrdenia nerozporovali. Žalovaný sa žalobkyniam ospravedlnil a prejavil ľútosť v trestnom konaní ako aj v danom súdnom konaní, ktorá skutočnosť bola potvrdená aj výsluchom svedka H. C.. Súd prvej inštancie nedostatočne vyhodnotil tak argumentáciu žalovaného v rámci procesnej obrany, tiež dôkazy svedčiace v jeho prospech (výpoveď svedka H. C., podporenú zvukovým záznamom poškodeného), na základe čoho dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalovaný namietal priemernú výšku náhrady pre pozostalú manželku na úrovni 18.000,- eur až 20.000,- eur, keď pri komparácii jednotlivých káuz nebolo zohľadnené, že v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/228/2012, bolo rozhodované o celkovom nároku žalobcu, ktorý v dôsledku dopravnej nehody stratil nielen manželku vo veku 44 rokov, ale aj syna. Vo veci sp. zn. 3Cdo/57/2018 išlo o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalú manželku, ktorá nemala blízku rodinu a bola na manžela existenčne odkázaná (priznanie nároku voči právnickej osobe), v konaní pred Krajským súdom v Žiline sp. zn. 8Co/264/2013 bola konštatovaná vysoká miera arogancie na strane vodiča vo vzťahu k dodržiavaniu predpisov v cestnej premávke (vodič viezol vozidlo pod vplyvom alkoholu, následkom bola smrť mladého človeka, ktorý sa v blízkej budúcnosti mal stať otcom). Žalovanému nebolo zrejmé, prečo súd vychádzal zo súm, ktoré boli priznané v konaní s prísnejšími kritériami vo vzťahu k žalovanému.

10. Východisková hodnota náhrada bola podľa odvolacej argumentácie žalovaného stanovená neprimerane vysoko a to vo vzťahu k obidvom žalobkyniam. V súvislosti s nárokom žalobkyne 1/ súd prvej inštancie nedostatočne zhodnotil hĺbku odcudzenia a ochladnutia vzťahu medzi ňou a poškodeným, keď považoval svedeckú výpoveď syna za nedôveryhodnú, ktorého pravdivosť výpovede bola podporená zvukovým záznamom, vyhotoveným poškodeným. Zo zvukového záznamu vyplynulo, že poškodený žil v domácnosti prevažne sám, staral sa o domácnosť, žalobkyňa 1/ prespala v dome sporadicky v obývacej izbe, intímnosti v manželskom živote už neboli a manželia sa vzájomne podozrievali z nevery. Súd pri moderácii východiskovej výšky nároku nezohľadnil vek poškodeného, ktorý sa v čase dopravnej nehody blížil k dôchodkovému veku, ako ani jeho zdravotný stav (vzhľadom na častú a nadpriemernú konzumáciu alkoholu). Žalovaný vyjadril nesúhlas aj s mierou spoluzavinenia poškodeného v rozsahu 20%, keď v zmysle znaleckého posudku bol kolíznym prvkom dopravnej nehody chodec, ktorý mohol kolíznej situácii zabrániť. Zistenia súdov v trestnom konaní boli nepravdivé a nesprávne, čo žalovaný už neovplyvní. Konštatovanie trestného súdu, že viacerí svedkovia zaregistrovali odraz reflexných prvkov na odeve poškodeného, nemalo oporu vo vykonanom dokazovaní. Vzhľadom na neharmonické osobné vzťahy poškodeného so žalobkyňou 1/, priznaná náhrada nemajetkovej ujmy nie je opodstatnenú. Vo vzťahu k žalobkyni 2/ žalovaný pripustil, že do jej osobných práv mohlo byť konaním žalovaného zasiahnuté, avšak výška priznaného nároku nie je primeraná, najmä s poukazom na nedbanlivostné konanie žalovaného, mieru zavinenia na strane poškodeného, pričom žalobkyňa 2/ nebola na neho odkázaná existenčne, ani inak. Skutočnosť uvádzanú žalobkyniami, že v dôsledku smrti poškodeného sa museli vzdať svojich zámerov a cieľov, žalovaný nepovažoval za relevantnú pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

11. Žalobkyne 1/, 2/ vo vyjadrení k odvolaniu vyjadrili nesúhlas s odvolacími dôvodmi a tvrdeniami žalovaného, akceptácia ktorých by viedla k nespravodlivosti a ďalšej viktimizácii pozostalých osôb, do práv ktorých bolo zasiahnuté. Žalobkyne nepodali voči rozhodnutiu prvoinštančného súdu opravný prostriedok výlučne z dôvodu priority ukončenia súdneho sporu. Súd prvej inštancie podľa názoru žalobkýň zistil rozhodujúce skutočnosti a vykonal dokazovanie v súlade s pokynmi odvolacieho súdu. Vysporiadal sa s hodnotením jednotlivých tvrdení a dôkazov. Právne závery sú formulované precízne, vyčerpávajúco a logicky. Podľa zverejnených údajov NBS priemerná výška priznávaných nárokov je podstatne vyššia (zverejnený štatistický materiál spracovaný najvyššou bankovou inštitúciou, podrobne analyzuje výšku uplatnených a priznaných nárokov, členených na skupiny blízkych osôb, ako aj na jednotlivé roky 2015 až 2020). Najnižšia súdmi priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy v roku 2020 predstavovala 26.000,- eur a najvyššia sumu 100.000,- eur. Žalovaný svojim nedbanlivostným protiprávnym konaním spôsobil žalobkyniam ujmu a nezodpovedným správaním spôsobil nemožnosť krytia náhrady z poistného, pretože si nesplnil základnú povinnosť držiteľa motorového vozidla (povinnosť zákonného poistenia). Žalobkyne zotrvali na svojich doterajších tvrdeniach v priebehu konania. Žalobkyňa 1/ označila za nesprávne posudzovanie intenzity jej straty a prežívania útrap cez optiku zomrelého manžela, ktorú si žalovaný vykonštruoval na základe nahrávky či svedeckej výpovede zjavne zaujatého svedka. Súd prvej inštancie uvedené dôkazy správne vyhodnotil. Úmrtie manžela aj napriek tomu, že v dlhoročnom manželstve sa pochopiteľne objavili aj problémy, považovala za tragédiu, ktorá ju hlboko zasiahla. Účelová obrana žalovaného nemôže mať dopad na zhodnotenie intenzity strádania a vnímania straty manžela pozostalou manželkou, ktorá aj napriek problémom vždy pri manželovi stála, chcela s ním naďalej žiť v manželstve, spoločnú domácnosť neopustila a manželstvo nepovažovala za nefunkčné, či rozvrátené. V danom type sporu ide o posúdenie straty a intenzity vnímania u pozostalej osoby. S poukazom na závery trestnoprávneho konania, ustálená spoluzodpovednosť poškodeného sa javí žalobkyniam nadsadená. Jej ďalšie zvyšovanie, ako sa toho domáha žalovaný, označili žalobkyne za neprípustnú snahu o prenášanie zodpovednosti za smrť z právoplatne odsúdeného vinníka dopravnej nehody na poškodeného. Porušenie pravidiel cestnej premávky žalovaným spočívalo v tom, že žalovaný sa plne nevenoval vedeniu vozidla a nesledoval situáciu cestnej premávky, predchádzal iné motorové vozidlá, keď nemal pred sebou rozhľad na vzdialenosť potrebnú na bezpečné predchádzanie, porušil ustanovenie o rýchlosti jazdy. Značne prekročil limit upravený zákonom pre jazdu v obci. Poškodený sa na kolíznej situácii podieľal len tým, že bol oblečený v čiernom a pohyboval sa za zníženej viditeľnosti pri okraji jazdného pruhu. Na rozdiel od žalovaného vodič auta, ktoré sa snažil žalovaný predbehnúť, chodca na okraji cesty videl, teda chodec rozpoznateľný bol. Žalobkyne poukázali na závery odsudzujúceho prvoinštančného rozsudku (str. 12), obsahujúceho analýzu problematiky viditeľnosti poškodeného s poukazom na svedecké výpovede ohľadom reflexných prvkov a počasia. Spoluzavinenie poškodeného bolo minimálne. Za nepravdivé označili tvrdenie, že kolíznym prvkom dopravnej nehody a vinníkom bol poškodený. Nepravdou je aj to, že žalovaný niekedy pripustil svoju vinu, ospravedlnil sa, či prejavil ľútosť, z ktorej by bolo možné vyvodiť minimálnu snahu o zmiernenie dopadov jeho konania.

12. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

13. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý vecne správne rozhodol a precízne vyhodnotil dokazovanie. Dôsledne, jasne a zrozumiteľne poskytol odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, teda s uplatnením nárokov v danom spore a obranou proti takému uplatneniu.

14. Odvolacia námietka žalovaného, že súd prvej inštancie opomenul zohľadniť všetky kritériá, napr. vek a zdravotný stav dotknutých osôb, nebola opodstatnená. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie dôsledne analyzoval primárne dve základné zákonné kritériá určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorými sú závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ods. 30. až 33. napadnutého rozsudku). Následne pokračoval vyhodnotením súdnou praxou ustálených ďalších kritérií, ktoré by mal súd zohľadniť pri úvahe o výške náhrady nemajetkovej ujmy, a to tak vo vzťahu k poškodenému ako i k zodpovednému subjektu (odsek 34.

napadnutého rozhodnutia), vychádzajúc z rozhodnutí vyšších súdnych autorít (nálezu Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 2844/2014, rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25Cdo/894/2018, Rc 85/2019), obsahujúcich demonštratívny výpočet okolností na strane poškodeného ako aj pôvodcu zásahu, s cieľom v súlade s princípom spravodlivosti pružne prihliadnuť na vzniknutú ujmu a najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

15. V súvislosti s kritériom veku a zdravotného stavu dotknutých osôb súd prvej inštancie svoje právne úvahy vysvetlil, keď strata príbuzného vo vyššom veku alebo s vážnou diagnózou môže byť pre blízke osoby o niečo menej bolestivou, ako pri náhlej smrti mladého človeka. Súčasne však správne konštatoval, že vek či zdravotný stav ako kritériá pre posúdenie výšky peňažnej satisfakcie za citovú ujmu, by nemali byť preceňované na úkor skutočnej blízkosti a intenzity vzájomného vzťahu, a ako kritérium spôsobilé znížiť či zvýšiť výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Zohľadnené by mali byť skôr len v mimoriadnych prípadoch, čo však nebol daný prípad (odsek 36. napadnutého rozhodnutia).

16. Súd prvej inštancie relevantné okolnosti na strane žalobkyne 1/ (ods. 38.1 až 38.7), žalobkyne 2/ (ods. 39.1 až 39.3) a tiež na strane žalovaného (ods. 40.1 až 40.4 napadnutého rozhodnutia) podrobne analyzoval a vyložil ako sa vymedzené kritériá premietajú do kontextu posudzovanej veci. Osobitne sa otázkou veku zaoberal v súvislosti s posudzovaním príbuzenského vzťahu žalobkyne 2/ ako dospelého dieťaťa a poškodeného rodiča (ods. 39.3 napadnutého rozsudku). V danom prípade dotknuté osoby boli plne zapojené do pracovných a osobných aktivít, zohľadnenie vyššieho veku, či vážnej diagnózy nebolo namieste.

17. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie prihliadal na závažnosť vzniknutej ujmy i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, čím naplnil požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Nemajetková ujma vzniknutá porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom slova zmysle nedá odškodniť a rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvantifikovať či vyčísliť. Všeobecným východiskom je preto kritérium primeranosti, ktoré v danom prípade vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam posudzovaného prípadu bolo naplnené.

18. Nemohla obstáť ani odvolacia argumentácia žalovaného namietajúca nesprávnosť záverov súdu prvej inštancie v odseku 40.1 až 40.3 napadnutého rozhodnutia, týkajúcich sa okolností na strane žalovaného ako osoby zodpovednej (pôvodca zásahu), ktorými sú postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie), vplyv udalostí do duševnej sféry pôvodcu zásahu, jeho majetkové pomery, miera zavinenia, resp. spoluzavinenie poškodeného.

19. Vo vzťahu k majetkovým pomerom žalovaného súd prvej inštancie uviedol, že takéto kritérium je potrebné vnímať len ako výnimočný nástroj na zmiernenie prílišnej tvrdosti, resp. zjavnej neprimeranosti (čo nebol daný prípad), keďže nemôže byť daná priama úmera medzi rozsahom majetku pôvodcu zásahu a výškou náhrady. Právo na súkromie a rodinný život je vyššou hodnotou, než právo na ochranu majetku škodcu (porov. ods. 40.1 napadnutého rozhodnutia). Vzhľadom na priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy možno zhodne so súdom prvej inštancie konštatovať, že v ekonomických možnostiach žalovaného je uspokojiť priznané nároky žalobkýň, pričom bolo na žalovanom, aby pre prípad zodpovednosti za škodu a spôsobenú ujmu na právach osôb v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla bol poistený. Tvrdenia, že v dôsledku nehody sa žalovanému zmenil život, musel zmeniť prácu, dostal sa z dôvodu škody do dlhovej špirály a bol vylúčený z rodinného života, pretože mal zákaz riadiť vozidlo a do práce dochádzal dlhšie, nepredstavovali okolnosti takého charakteru, ktoré by odôvodňovali zníženie priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá ako nereparovateľná ujma vo vzťahu k žalobkyniam 1/, 2/ predstavuje len zmiernenie, nie plnohodnotnú náhradu za spôsobenú ujmu na osobnostných právach.

20. Majetkové pomery škodcu zásadne ani nezohrávajú úlohu pre odstupňovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy a sú významné len z hľadiska toho, aby výška náhrady nepredstavovala likvidačný dôsledok pre zodpovedný subjekt. Obhajovanie ekonomických záujmov škodcu by mohlo pozostalým vzniknutú ujmu ešte prehĺbiť. Ide teda len o určitý korektív, slúžiaci k eliminácii neúnosne vysokých nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy, pričom rozhodujúce nie sú len majetkové pomery škodcu v dobe rozhodovania, ale i perspektíva ich vývoja v budúcnosti (s prihliadnutím na vek pôvodcu zásahu).

21. Vyslovenie ľútosti pôvodcom zásahu v akejkoľvek forme je v týchto prípadoch považované za elementárny prejav slušnosti, bez adekvátneho vplyvu na výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/265/2009). Súd prvej inštancie konštatoval (ods. 40.3 napadnutého rozhodnutia), že identifikoval skôr snahu žalovaného umenšovať mieru svojej zodpovednosti, ako formu procesnej obrany, keď v prejednávanej veci nebol preukázaný taký postoj žalovaného, ktorý by bol spôsobilý ovplyvniť (umenšiť) vnímanie ujmy pozostalým (žalobkyniam 1/, 2/). Preto ospravedlnenie či vyslovenie ľútosti nebolo spôsobilé ovplyvniť výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Vplyv udalosti do duševnej sféry pôvodcu zásahu, ktorý by viedol k zníženiu náhrady nemajetkovej ujmy, taktiež nebol preukázaný.

22. V odseku 40.4 napadnutého rozhodnutia súd prvej inštancie sa správne vysporiadal aj s kritériom miery (formy) zavinenia zodpovedného subjektu. Zvýšenie náhrady nemajetkovej ujmy je obhájiteľné tam, ako uviedol súd prvej inštancie, kde konkrétna forma zavinenia sťažuje prežívanie bolesti zo straty blízkeho, či prehlbuje útrapy sekundárnych obetí. Súd v posudzovanej veci zohľadnil, že v spore išlo o nedbanlivostný skutok, keď žalovaný porušil dôležitú povinnosť a vykonal dopravný manéver v obci, prehliadajúc prítomnosť poškodeného, idúceho po krajnici cesty. Poukázal však, že žalovaný nezohľadnil ako silnejší účastník dopravnej nehody nutnosť dbať na ochranu chodcov, ako slabších účastníkov, osobitne, ak ide o vozidlo v obci, kde sa prítomnosť chodcov predpokladá a tomu prispôsobiť rýchlosť vozidla a techniku jazdy, s potrebou venovať zvýšenú pozornosť vedeniu vozidla.

23. Súd prvej inštancie vyjadril tiež právnu úvahu, zohľadňujúc aby priznaná náhrada nemala na žalovaného doživotný finančný následok a aby bol spôsobilý uloženú povinnosť splniť (ods. 42 napadnutého rozhodnutia). Prihliadal pritom na to, aby priznaná náhrada nebola prostriedkom bezdôvodného obohatenia dotknutých osôb a súčasne bola spôsobilá naplniť reštitučnú podstatu kompenzácie, zohľadňujúc aj priemerné majetkové a príjmové pomery v krajine. Súd uzavrel, že odsúdenie žalovaného neplní žiadnu z funkcií civilnoprávnej sankcie za neoprávnený zásah do ochrany osobnosti a preto nejde o dostatočnú formu satisfakcie, ktorá by bola spôsobilá odčiniť spôsobený zásah (naviac žalovanému bol uložený podmienečný trest odňatia slobody, čo pozostalé osoby po obetiach trestného činu nepovažujú za dostatočnú morálnu satisfakciu).

24. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie dôsledne a precízne vyhodnotil všetky relevantné kritériá tak na strane poškodeného, ako aj na strane žalovaného ako pôvodcu zásahu, prostredníctvom ktorých dochádza k naplneniu zásady proporcionality.

25. Súd prvej inštancie náležite vyhodnotil aj argumentáciu žalovaného v rámci procesnej obrany, vrátane výpovede svedka H. C., ktorú výpoveď vyhodnotil v súlade s ustanovením § 191 CSP, teda samostatne a vo vzájomnej súvislosti všetkých dôkazov v odseku 19 napadnutého rozsudku, na ktorú časť odôvodnenia odvolací súd odkazuje.

26. Obdobne dôsledne sa súd prvej inštancie vysporiadal aj s dôkazným prostriedkom zvukovým záznamom poškodeného (ods. 21.1 až 21.8 napadnutého rozsudku). Vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil vykonanie dôkazu i s ohľadom na povahu záznamu, prostredníctvom testu proporcionality použiteľnosti nezákonne získaného dôkazu v ods. 21.5 až 21.8 napadnutého rozsudku, na ktorú časť odôvodnenia odvolací súd tiež odkazuje.

27. S poukazom na vyššie uvedené odvolacia námietka žalovaného, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, nebola dôvodná.

28. Nedôvodná bola aj odvolacia námietka, poukazujúca na nesprávnosť východiskovej hodnoty priemernej náhrady nemajetkovej ujmy pre pozostalú manželku (manžela), pohybujúca sa na úrovni 18.000,- eur až 20.000,- eur (s poukazom na v odvolaní uvádzané odlišnosti v troch súdnych rozhodnutiach, konkretizáciou okolnosti prípadu), ku ktorej je potrebné uviesť nasledovné. Súd prvej inštancie správne prihliadal pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy na výsledky komparácie priznaných náhrad v iných obdobných prípadoch (porov. rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS2844/14), keďže súd je povinný zohľadňovať aj svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a v súlade s princípom rovnosti rozhodovať i v porovnateľných veciach rovnako (porov. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS288/2017).

29. Súčasne je potrebné dodať, že komparácia priznaných náhrad v iných obdobných prípadoch nepredstavuje mechanickú účinnosť, spočívajúcu v doplnení vopred daných veličín do stanovených šablón (porov. rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS2578/2019). Dôležité je individuálne posúdenie každého prípadu, s prihliadnutím k jeho jedinečným okolnostiam. Preto skutočnosť, že v inom súdnom konaní bola typovo rovnakému rodinnému príslušníkovi priznaná vyššia či nižšia suma, nie je dôvodom pre záver o neprimeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

30. Súdom prvej inštancie ustálený záver o priemernej výške náhrady pre pozostalého manželka či manželku v intervale 18.000,- eur až 20.000,- eur (s poukazom na príkladmo uvádzaných 11 prípadov) zodpovedá ústavnoprávnej požiadavky zohľadnenia svojej vlastnej rozhodovacej činnosti, v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, aj s prihliadnutím na vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady (porov. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS288/2017). Ide preto o určité vodiace parametre, mimo ktorých je potom potrebné posúdiť extrémne vybočenie.

31. Preto detailná konkretizácia okolnosti prípadu (uvádzaná v odvolaní) predstavuje porovnávanie neporovnateľného. Priemerná výška náhrady pre pozostalé osoby prestavuje východiskovú sumu v tzv. typovo neutrálnych prípadoch, umožňujúca zohľadnenie osobitosti každého prípadu (vychádzajúc z individuálnych vyššie uvedených kritérií). Súd prvej inštancie východiskovú (priemernú) výšku náhrady nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 1/ ako pozostalú manželku, moderoval, osobitne s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu (ochladenie vzájomných vzťahov, porov. ods. 47.1) a preto považoval v danom prípade za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy sumu 10.000,- eur (ktorú následne znížil v rozsahu spoluzavinenia poškodeného).

32. Vyššie uvedené závery sa obdobne vzťahujú aj na ustálenie východiskovej sumy náhrady nemajetkovej ujmy pre žalobkyňu 2/ ako plnoleté dieťa poškodeného, keď v rámci komparácie 11 prípadov (vyplývajúcich z rozhodnutí odvolacích súdov) súd prvej inštancie označil za východiskovú hodnotu sumu 10.000,- eur až 11.000,- eur, ktorú na základe zohľadnených kritérií (ods. 47.2 napadnutého rozhodnutia) stanovil vo výške 10.000,- eur pre žalobkyňu 2/. Žalovaný pritom neuvádzal také individuálne okolnosti jednotlivých prípadov, ktoré by extrémne vybočovali z ustáleného intervalu východiskovej sumy náhrad.

33. Nebolo možné stotožniť sa s odvolacou námietkou, že súd prvej inštancie nedostatočne zhodnotil hĺbku odcudzenia a ochladenia vzájomného vzťahu medzi žalobkyňou 1/ a poškodeným, prihliadajúc na svedeckú výpoveď syna poškodeného a zvukový záznam. Súd prvej inštancie posúdil dôveryhodnosť vypočutých svedkov (ods. 18 napadnutého rozhodnutia), keďže podstatné skutkové zistenia súdu z ich výpovede boli podporené výpoveďami viacerých, ktoré boli vzájomne konzistentné a svedkovia sa nerozchádzali vo svojich výpovediach. Tvrdenie svedka H. C. (syna poškodeného) o zámere ukončiť manželstvo so žalobkyňou 1/ rozvodom, nebolo preukázané žiadnym iným dôkazným prostriedkom, pričom súd prvej inštancie prihliadal na výrazne negatívny postoj svedka k žalobkyniam, ktorý sa prejavil agresivitou a hrozbou násilia voči nim (ako matke a sestre), čo vyústilo až do začatia trestného stíhania a zákazu vstupu do obydlia. Okrem toho bolo zohľadnené, že svedok dlhodobo žil v zahraničí, jeho návštevy na Slovensku boli krátke a sporadické, bez znalosti stavu okolností (svedok nežil v bezprostrednej blízkosti pozostalých a poškodeného). Poškodený musel tiež riešiť svedkove časté problémy, zmierňovať napätie medzi svedkom a žalobkyňami, preto podľa záverov súdu prvej inštancie bolo nepravdepodobné, žeby poškodený mal takú mieru dôvery voči svedkovi, že by bol riešil svoje najosobnejšie záležitosti práve s ním. Voči svedkovi bolo vedené trestné konanie pre prečin nebezpečného vyhrážania a porušovania domovej slobody, ktorého sa mal dopustiť voči žalobkyni 1/ ako poškodenej, ktoré konanie bolo zastavené pre nepríčetnosť svedka, keďže v čase skutku trpel akútnou psychickou poruchou a nebol schopný vnímať a rozpoznať svoj stav a nebezpečnosť svojho konania (ods. 19 napadnutého rozsudku).

34. Súd prvej inštancie náležite vyhodnotil i dôkaz zvukovým záznamom na DVD nosiči, konštatujúc, že hoci poškodený na nahrávke vyjadroval negatívne emócie k žalobkyni 1/, len na základe tejto jednej udalosti a emočného stavu poškodeného v danom čase, nebolo možné vyvodzovať záver o úplnom zániku manželského spolužitia. Súd prvej inštancie poukázal na skutočnosť, že neboli sporné vzniknuté nezhody v rodine, poškodený mal búrlivú, živelnú povahu a z jeho negatívneho postoja zachyteného

v konkrétnej výnimočnej situácii, nemožno vyvodzovať záver o rozpade manželstva a o opustení ho žalobkyňou 1/ (ods. 21.1 až 21.3 napadnutého rozhodnutia). Súd prvej inštancie intenzitu vzťahov poškodeného a žalobkyne 1/ vyhodnotil (ods. 38.5 a 38.6 napadnutého rozsudku, na ktoré odvolací súd odkazuje).

35. Vo vzťahu k žalobkyni 2/ súd prvej inštancie vyhodnotil intenzitu vzájomných vzťahov s poškodeným v ods. 39.1 až 39.3 napadnutého rozsudku, na ktorú časť odôvodnenia rozhodnutia odvolací súd poukazuje.

36. V súvislosti s poukazom žalovaného o nezohľadnení skutočnosti, že poškodený v čase dopravnej nehody sa blížil k dôchodkovému veku a ani jeho zdravotný stav žalovaný nepovažuje za uspokojivý (vzhľadom na častú a nadpriemernú konzumáciu alkoholu), odvolací súd odkazuje na vyššie uvedenú argumentáciu odvolacieho súdu v odseku 14. až 16. tohto rozhodnutia.

37. Súd prvej inštancie dôsledne analyzoval a aj vyhodnotil kritérium spoluzavinenia poškodeného na vzniknutej škode (ods. 49 až 58 napadnutého rozsudku, na ktoré odvolací súd odkazuje).

38. Súd prvej inštancie správne poukázal na právoplatné rozhodnutia vydané v trestnom konaní (podľa § 193 CSP je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin), v ktorom za príčinu dopravnej nehody bolo považované porušenie povinností žalovaného, ktorý v súbehu porušil viaceré pravidlá cestnej premávky t.j. prekročil najvyššiu povolenú rýchlosť v obci, vykonal úkon predchádzania iného vozidla napriek tomu, že na vzdialenosť nevyhnutne potrebnú na obídenie vozidla nemal potrebný rozhľad, nevenoval riadnu pozornosť vedeniu vozidla vzhľadom na ranný čas, šero a predvídateľnú prítomnosť chodcov v obci (zohľadňujúc fakt, že vozidlo je možné považovať za zbraň a preto vodič v motorovom vozidle je povinný venovať zvýšenú pozornosť práve chodcom v obci). V porovnaní s mierou zavinenia poškodeného, ktorý zrážke zabrániť nemohol, avšak porušil ustanovenie o cestnej premávke, podľa ktorého za zníženej viditeľnosti musí mať chodec idúci po krajnici alebo okraji vozovky na sebe viditeľne umiestnené reflexné prvky alebo oblečený reflexný odev, miera zavinenia žalovaného na vzniku dopravnej nehody bola významne vyššia v porovnaní s mierou zavinenia poškodeného (ods. 54 napadnutého rozhodnutia).

39. Súd prvej inštancie poukázal aj na závery znalca v trestnom konaní (ods. 53 napadnutého rozhodnutia), podľa ktorých k zrážke by nebolo došlo, ak by vodič mal možnosť chodca spozorovať na vzdialenosť rozhľadu zapnutých tlmených svetlometov, resp,. ak by sa pohyboval rýchlosťou do 35 km/hod. (čo nebol daný prípad) a pri včasnej reakcii by začal intenzívne brzdiť. V čase nehody nebola už úplná tma, keďže poškodený bol v čiernom odeve, vznikol kontrast medzi poškodeným a okolím, ktorý nebol nulový. Podľa záverov súdu v trestnom konaní viacerí svedkovia odraz reflexných prvkov na odeve poškodeného zaregistrovali. Tak ako v civilnom sporovom konaní aj v trestnom konaní bol súd povinný vyhodnotiť dôkazy jednotlivo aj vo vzájomnej súvislosti, preto nemohol obstáť poukaz žalovaného na nesprávnosť zistení súdov v trestnom konaní.

40. Podľa záverov v trestnom konaní, obsiahnutých v rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 16.1.2014 č.k. 5T/30/2013-332 (v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 30.4.2015 č. k. 6To/31/2014—384) žalovaný jazdil neprimeranou rýchlosťou, pretože nebol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú mal rozhľad. Znalec určil, že aby bol predišiel dopravnej nehode, mal jazdiť rýchlosťou do 35 km/h, no žalovaný značne prekročil rýchlostný limit upravený pre jazdu v obci (jazdil rýchlosťou 69,9 km/h), ktorý nesmel prekročiť. Aj s poukazom na dôvodovú správu k zákonu o cestnej premávke bolo konštatované, že pri nárazovej rýchlosti do 50 km/h sú následky pre chodca podstatne nižšie a nemusia vždy skončiť smrťou (str. 13).

41. Žalovaný preto nesprávne namietal nedostatočné vysporiadanie sa súdom prvej inštancie s mierou zavinenia poškodeného na dopravnej nehode, ktoré bolo potrebné vyhodnotiť v celom komplexe rozhodujúcich okolností prípadu, nielen s poukazom na závery znaleckého posudku, ktoré žalovaný v odvolaní neinterpretoval správne. Súd prvej inštancie konštatoval, že poškodený bol chodec, teda slabší a zraniteľnejší účastník, nehode nevedel zabrániť a porušil jednu prevenčnú povinnosť chrániť seba, v porovnaní so žalovaným, ktorý ako silnejší účastník premávky porušil viaceré zákonom uložené povinnosti a nehode mohol predísť.

42. Pri posudzovaní miery spoluzavinenia súd prvej inštancie vychádzal aj z porovnania s inými prípadmi v súdnej praxi (ods. 56 napadnutého rozsudku) a následne správne vyhodnotil mieru zavinenia poškodeného na vzniku dopravnej nehody v rozsahu 20% (porovnaním rozsahu a závažnosti porušenia jednotlivých povinností žalovaným a poškodeným).

43. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania v posudzovanej veci starostlivo a s citom pre vec (porov. rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. IV. ÚS 2578/19) vyhodnotil individuálne okolnosti prípadu, podľa zásady voľného hodnotenia dôkazov v súlade s ustanovením § 191 ods., 1 CSP a priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalobkyni 1/ vo výške 8.000, eur, keďže k zásahu do jej osobnostných práv došlo konaním žalovaného.

44. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy žalobkyni 2/ vo výške 8.000,- eur, bola rovnako dôsledne posúdená s prihliadnutím na určujúce kritériá, na základe ktorých je potrebné túto náhradu považovať za primeranú.

45. Na vyššie uvedené závery nemala vplyv argumentácia žalovaného, namietajúca, že žalobkyne v dôsledku smrti poškodeného sa museli vzdať svojich zámerov a cieľov a pokiaľ žalovaný poukazoval na absenciu existenčnej odkázanosti žalobkyne 2/ na poškodeného, odvolací súd poukazuje na odsek 39.2 a 39.3 napadnutého rozsudku, v ktorom súd prvej inštancie vysvetlil a odôvodnil intenzitu vzťahu, ako i vzniknutú ujmu pozostalému dospelému dieťaťu.

46. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol rozhodujúci skutkový stav, opísal priebeh konania, stanoviska procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré náležite aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil správne právne závery, ktoré precízne a dôsledne vysvetlil. Do práva na spravodlivý proces nepatrí súčasne aj právo strany konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (porov. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS252/04). Rovnako neznamená ani to, aby strana konania bola pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkou a právnymi názormi (porov. rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS50/04).

47. V konaní tak nebola preukázaná existencia inej vady, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a skutkový stav bol súdom prvej inštancie správne zistený.

48. Odvolací súd preto podľa § 387 ods. 1 CSP rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej časti prvého a tretieho výroku ako vecne správne potvrdil. Týkalo sa to aj rozhodnutia o náhrade trov konania v závislých výrokoch VII. a VIII. napadnutého rozhodnutia (vo vzťahu ku ktorým osobitné odvolacie námietky vznesené neboli).

49. Súd prvej inštancie správne aplikoval zásadu úspechu (§ 255 ods. 1 CSP) vo vzťahu k nárokom žalobkyniam náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, v ktorých prípadoch nejde o procesne neúspešného žalobcu ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, pretože ho nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s.). Za základ sa pritom považuje rozhodnutie, že do práva žalobkýň bolo zasiahnuté a výška nemajetkovej ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Žalobkyne preto mali právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba s prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Súd správne považoval žalobkyne za plne procesne úspešné v konaní pred súdom prvej inštancie, ako i v prvom odvolacom konaní (keďže súdne konanie predstavuje jeden celok od podania žaloby až po meritórne rozhodnutie súdu a úspech v konaní sa pre účely rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania posudzuje v závislosti od konečného rozhodnutia o veci samej, a preto bolo potrebné vychádzať z toho, ktorá strana bola v končenom dôsledku v konaní úspešná), keď mali plný úspech čo do základu uplatneného nároku a výška plnenia, vyplývajúca z tohto procesného úspechu, závisela od úvahy súdu. Žalobkyne 1/, 2/ majú preto voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v rozsahu 100%.

50. Podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a § 262 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania, keďže žalobkyne 1/, 2/ boli v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešné, vznikol im nárok na náhradu trov voči žalovanému v konaní neúspešnému. Odvolací súd preto rozhodol tak, že žalobkyne 1/, 2/ majú voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

51. Rozsudok prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.